

Prospectieve bevraging over instrumenten ter ondersteuning van culturele samenwerking

Juni 2025

Samenvatting van de resultaten

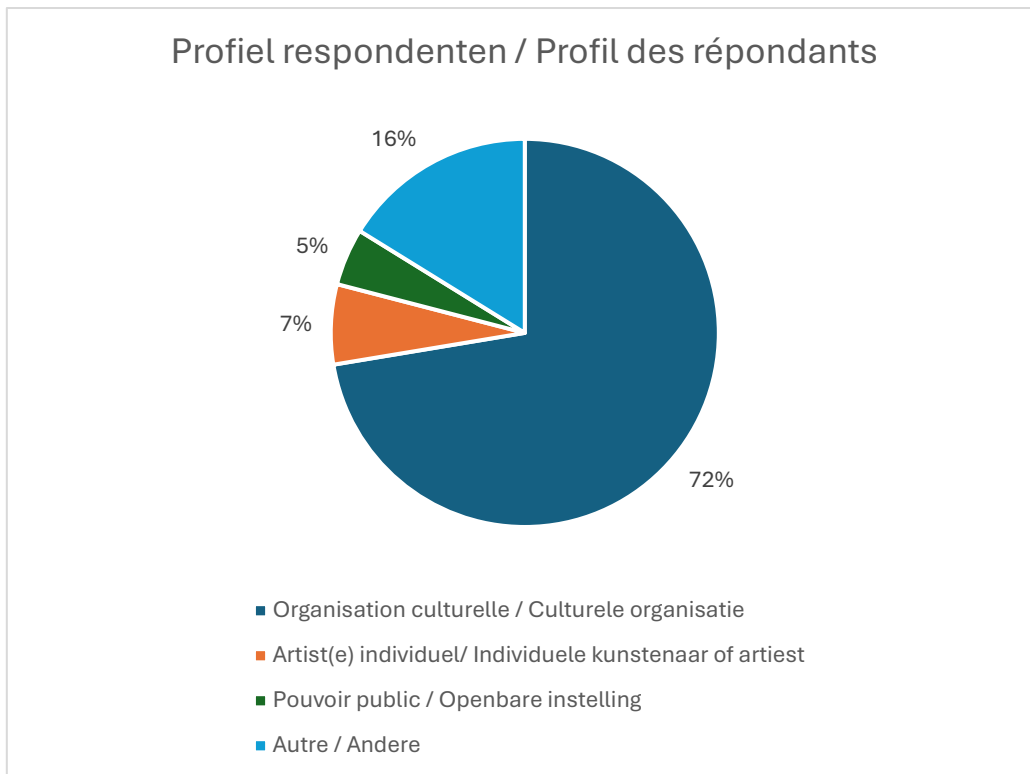
Aanvullend op de regelmatige evaluaties van de projectoproepen die in het kader van het cultureel samenwerkingsakkoord werden gedaan, wilden de beide gemeenschappen, ter gelegenheid van de tiende verjaardag van het Samenwerkingsakkoord, de actoren in het veld bevragen over de verschillende vormen die overheidssteun voor culturele samenwerking in de toekomst zou kunnen aannemen.

Daartoe werd in juni 2025 een prospectieve bevraging georganiseerd, gericht naar zowel de begunstigden van de projectoproepen vanaf 2020, alsook naar alle culturele actoren (verenigingen, individuen, instellingen, enz.) die betrokken zijn – of betrokken willen zijn – bij samenwerkingsprojecten of -acties.

De vragen die hun werden voorgelegd, hadden zowel betrekking op de modaliteiten van de tot nu toe gehanteerde oproepen als op nieuwe instrumenten die in de toekomst zouden kunnen worden ontwikkeld, rekening houdend met de drie doelstellingen die beide gemeenschappen nastreven:

1. het stimuleren van partnerschappen tussen culturele actoren uit beide gemeenschappen
2. het aanmoedigen van de verspreiding van culturele projecten of evenementen in beide gemeenschappen
3. het vergroten van participatie, uitwisseling en mobiliteit van het publiek in beide gemeenschappen

105 respondenten hebben de vragenlijst ingevuld, waarvan 40 (38%) uit de Vlaamse Gemeenschap en 65 (62%) uit de Franse Gemeenschap.

Aangezien het om open vragen gaat, zijn de gegeven antwoorden ideeën en meningen. Alle antwoorden zijn geanalyseerd en besproken met de leden van het platform voor culturele samenwerking.

De antwoorden met betrekking tot de modaliteiten van de voorbije oproepen zijn meegenomen in de evaluatie van de projectoproepen 2016-2025 (beschikbaar op www.cultuurculture.be).

Dit document is een samenvatting van de resultaten van de bevraging over instrumenten ter ondersteuning van culturele samenwerking in het algemeen.

1. Wat is volgens u de toegevoegde waarde van samenwerking met een partner uit de andere Gemeenschap?

- Biedt de mogelijkheid om netwerken uit te breiden en te diversifiëren;
- Biedt nieuwe verspreidingsmogelijkheden; grotere mobiliteit van werken en kunstenaars;
- Geeft toegang tot nieuwe doelgroepen, bevordert participatie en culturele diversiteit;
- Verhoogt de zichtbaarheid;
- Maakt wederzijdse stimulering en verrijking bij de betrokken actoren mogelijk door de uitwisseling van kennis, gevoeligheden en perspectieven. Ontwikkelt vaardigheden en professionele expertise;
- Maakt wederzijdse stimulering en verrijking van kunst en artistieke praktijken mogelijk. Verschillen in artistieke benaderingen inspireren en verdiepen de praktijk, en stimuleren innovatieve projecten;
- Vermindert taal- en cultuurverschillen;
- Bevordert sociale cohesie, inclusie, dialoog en wederzijds begrip;
- Economische voordelen: vergroot de potentiële financieringsbronnen en dus de beschikbare budgetten, wat met name de werkgelegenheid en duurzame loopbaanontwikkeling kan bevorderen.

2. Wat zijn de obstakels voor samenwerking met een partner uit de andere Gemeenschap?

- Subsidiemethoden, culturele contexten en de oriëntatie van het cultuurbeleid verschillen, soms aanzienlijk;
- Verschillen in beheer- en financieringsmechanismen en -structuren;
- Complexiteit van subsidieaanvragen (administratieve uitdagingen) en onevenwichtige verdeling van middelen;
- Taalbarrières, zowel bij het administratieve beheer (gezamenlijke subsidiedossiers) als bij het gezamenlijke werk en de communicatie. Extra kosten voor vertalingen.

3. Projectondersteuning – een groot aantal of eerder een beperkt aantal?

- Veel respondenten benadrukken de voordelen van ondersteuning van een groot aantal projecten met kleine bedragen:
 - zorgt ervoor dat meer actoren van steun kunnen genieten;
 - bevordert de diversiteit van projecten;
 - stimuleert kleine structuren.
- Steun voor een beperkt aantal projecten met grotere bedragen maakt daarentegen meer structurele ontwikkelingen mogelijk;
- Een evenwicht tussen steun voor grootschalige projecten met hoge budgetten enerzijds, en kleinere initiatieven met lagere budgetten anderzijds, is wenselijk. Deze oplossing zou het mogelijk maken om tegemoet te komen aan de uiteenlopende behoeften van structuren en projecten;
- Ook wordt gewezen op de noodzaak van een goede afstemming tussen de beschikbare financiering en de nagestreefde doelstellingen.

4. Brede of meer gerichte aanpak?

- Veel respondenten zijn voorstander van een brede, transversale aanpak, omdat deze aanpak:
 - de diversiteit, creativiteit en originaliteit van projecten bevordert;
 - rigide beperkingen vermijdt.
- Een gerichte aanpak zou nuttig kunnen zijn om aan meer specifieke of dringende behoeften te voldoen, bv. door middel van thematische of sectorale oproepen;
- Een combinatie van een transversale en een gerichte aanpak zou het mogelijk maken om:
 - de flexibiliteit en diversiteit te behouden;
 - tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van bepaalde sectoren of disciplines.
- Nadruk op de noodzaak om de creativiteit aan de actoren over te laten en om onderzoeksprojecten, en meer in het algemeen initiatieven die niet tot publieke voorstellingen leiden, te blijven ondersteunen.

5. Wat zou een 'toolkit' moeten bevatten om samenwerking, verspreiding en mobiliteit over de taalgrens heen te bevorderen?

- Een gezamenlijke cartografie van het culturele landschap van beide gemeenschappen:
 - Identificatie van culturele en institutionele actoren in beide gemeenschappen;
 - Ontwikkeling en uitwisseling van een adresboek (contacten van culturele actoren, programmeurs, festivals, steunpunten, etc.).

- Richtlijnen voor het beheer van partnerschappen:
 - Overzicht van financieringsbronnen en ondersteunende, begeleidende en dienstverlenende structuren in beide gemeenschappen;
 - Advies inzake cofinanciering;
 - Modelcontracten die voldoen aan de wettelijke of reglementaire criteria van beide gemeenschappen.
- Gemeenschappelijke culturele agenda's en communicatiekanalen;
- Een praktische gids voor grensoverschrijdende mobiliteit van kunstenaars, werken en publiek tussen beide gemeenschappen;
- Hulpmiddelen op het gebied van taalgebruik en meertaligheid, taal- en communicatieproblemen:
 - Hulpmiddelen en instructies om meertalige communicatie te bevorderen;
 - Terminologische overzichten in beide landstalen met betrekking tot culturele woordenschat, culturele woordenlijsten;
 - Hulpmiddelen voor vertaling en ondertiteling.
- Inspirerende voorbeelden van samenwerking (delen van goede praktijken).

6. Voorstellen om de instrumenten ter ondersteuning van culturele samenwerking te verbeteren en te vernieuwen

- **Structurele of meerjarige financiële steun** voorstellen die **duurzame samenwerking** bevordert en gunstige voorwaarden schept voor de ontwikkeling van solide partnerschappen. De looptijd van in aanmerking komende projecten verlengen;
- Gezamenlijke acties op het gebied van **communicatie, promotie en zichtbaarheid** uitvoeren:
 - Promotie van projecten, evenementen, festivals, actoren en verenigingen die actief zijn op het gebied van culturele samenwerking tussen gemeenschappen;
 - Programma's in de publieke media rond bewustmaking van samenwerking;
 - Gezamenlijke culturele agenda's;
 - Gezamenlijke nieuwsbrieven;
 - Tweetalige brochures en gezamenlijke communicatiecampagnes;
 - Het imago van België in het buitenland gebruiken als een sterk merk, zonder daarbij de individualiteit van de gemeenschappen uit het oog te verliezen;
 - Opbouwen van "een gemeenschappelijk geheugen van initiatieven", dat wederzijdse inspiratie kan voeden.
- Culturele actoren uit beide gemeenschappen samenbrengen door **ontmoetingen, netwerken en momenten van gezamenlijke reflectie** te organiseren of te ondersteunen.
- Het stimuleren en ondersteunen van **programma's voor de uitwisseling van middelen** (teams, vaardigheden, kennis, materiaal, infrastructuur, etc.) en **kruisbestuiving** tussen culturele actoren (voorstellingen, residenties, festivals, etc.). Het ondersteunen van **mentorprogramma's** tussen gevestigde actoren en jongere en opkomende actoren uit beide gemeenschappen;
- Een programma ontwikkelen ter **ondersteuning van de verspreiding** in beide gemeenschappen dat de **circulatie van werken, kunstenaars en publiek** stimuleert en vergemakkelijkt. De andere gemeenschap integreren in bestaande programma's die gericht zijn op de verspreiding/export van werken (zoals *Arts et Vie* of programma's die worden gedragen of ondersteund door de *agentschappen Wallonië-Brussel* en de steunpunten);
- Een **gemeenschappelijke cultuurpas** ontwikkelen of ondersteunen om wederzijdse participatie en kruisbestuiving van het publiek te bevorderen;

- De ontwikkeling van **lokale ecosystemen** ondersteunen en meer aandacht besteden aan **milieukwesties** in de criteria voor de toekenning van steun;
- Steun bieden voor **vertalingen en ondertiteling** om taalbarrières te verminderen, tweetaligheid bevorderen;
- Ondersteuning van **onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten**, waarbij de nadruk meer ligt op het smeden van banden dan op de productie van werken of evenementen (procesgerichtheid in plaats van resultaatgerichtheid);
- Ontwikkeling of ondersteuning van **partnerschappen met andere sectoren**, zoals hoger kunstonderwijs, basisonderwijs, gezondheidszorg, maatschappelijk werk, toerisme, etc.;
- Een **generieke, transversale aanpak** (steun voor samenwerking) combineren met **gerichte benaderingen** (specifieke steun), kleine en grootschalige initiatieven ondersteunen om culturele diversiteit te bevorderen;
- Inspiratie putten uit instrumenten, hulpmiddelen of middelen die op het vlak van **internationale samenwerking** zijn ontwikkeld;
- **Vereenvoudiging van administratieve procedures** voor het aanvragen en gebruiken van steun;
- **Verhoging van de beschikbare budgetten** voor culturele samenwerkingsprojecten;
- **Culturele samenwerking blijven ondersteunen!** Steun is essentieel om de uitdagingen van de communautaire samenwerking aan te gaan. Deze helpt bij het structureren van projecten en garandeert een eerlijk kader voor de ontwikkeling van initiatieven.